

*dr Dorota Jegorow*¹

Wydział Nauk Społecznych

Instytut Ekonomii i Zarządzania, Katedra Zastosowań Matematyki

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Obniżenie zdolności do generowania dochodów własnych województw – bariera w absorpcji funduszy europejskich

WSTĘP

Nieustannie toczący się w przestrzeni publicznej, w tym naukowej, dyskurs nad stanem i przyszłością polskiej gospodarki to zestaw wielu diametralnie odmiennych ocen, od skrajnie pozytywnych do skrajnie negatywnych. W tym obszarze kwestie sporne pojawiają się m.in. w ocenie kondycji finansowej polskich samorządów. Problematyka ta jest szczególnie istotna w kontekście systematycznego zadłużania sektora finansów publicznych.

Rok 2014 to początek nowych wieloletnich ram finansowych (WRF) Unii Europejskiej (UE) przypadających na lata 2014–2020, który w Polsce upłynął pod hasłem „miliardy dla samorządów”. Jednak zdolności absorpcyjne jednostek samorządu terytorialnego w zakresie funduszy europejskich wymagają nie tylko aktywności aplikacyjnych, ale przede wszystkim posiadania własnych środków finansowych wynikających z konieczności współfinansowania realizowanych projektów. Niezwykle istotna jest w tym kontekście sprawność jednostek samorządu terytorialnego do generowania dochodów własnych.

Rzetelna ocena rzeczywistości, w tym realnych szans rozwoju jednostek przestrzenno-administracyjnych niezależnych od zewnętrznych transferów finansowych potrzebuje faktów wpisanych m.in. w system sprawozdawczości statystyki publicznej. Celem poznawczym zaprezentowanej na kartach niniejszego artykułu analizy jest identyfikacja aktualnych trendów i relacji w zakresie dochodów jednostek samorządu terytorialnego w zawężeniu do województw i ich związku z potencjałem absorpcyjnym w perspektywie WRF 2014–2020.

---

¹ Adres korespondencyjny: e-mail: dorotajegorow@kul.pl

Metodologia wpisana w przeprowadzony proces badawczy jest zgodna z postulatem potrzeby wyjaśniania realnych procesów ekonomicznych w oparciu o wieloaspektowe statystyczne analizy porównawcze na istniejących bazach danych [Jegorow, 2014, s. 163].

W procesie badawczym analizie poddane zostały dane zaczerpnięte z baz Głównego Urzędu Statystycznego (GUS). Przyjęty przedział czasowy zawężony do lat 2010–2013 podyktowany został ograniczeniami bazy. W szczególności w analizie wykorzystane zostały statystyki opisowe, wskaźniki dynamiki, natężenia i korelacji.

W wyniki badań wpisana została ocena potencjału absorpcyjnego funduszy europejskich w WRF 2014–2020 oraz potencjału endogenicznego rozwoju społeczno-gospodarczego polskich województw.

KWANTYFIKACJA RZECZYWISTOŚCI – ŹRÓDŁO INFORMACJI I DEZINFORMACJI

Systematyczna próba skwantyfikowania współczesnej rzeczywistości w zestaw jednoznacznie zdefiniowanych wskaźników przekłada się na dążenie do utrzymania nie tylko określonego poziomu poszczególnych indyktorów, ale również trendu ich zmian. W większości przypadków chodzi o wzrost, choć nie zawsze, jak ma to miejsce w przypadku stopy bezrobocia, gdzie wprost przeciwnie, pożądanym kierunkiem zmian, to spadek.

Liczne rankingi i porównania tworzą klimat, w którym nieustanne dążenie do wzrostu jest celem, dla którego jednak nie zawsze definiowane są rezultaty. Wszelkie działania o charakterze motywacyjnym są w tym przypadku jak najbardziej pożądane. Jednak w sytuacji, gdy kryterium podziału środków publicznych stanowi szybkość ich wydatkowania nie można doszukiwać się elementów efektywnego zarządzania finansami. Takie nieracjonalne rozwiązania są niestety stosowane w Polsce w związku z realizacją projektów współfinansowanych z funduszy europejskich. I tak np. w roku 2011 podstawą podziału części regionalnej Krajowej Rezerwy Wykonania był ranking województw oparty na „szybkości” wydatkowania funduszy europejskich w ramach krajowych oraz regionalnych programów operacyjnych. Założonym celem przyjętego rozwiązania było zmotywowanie samorządów do przyspieszenia wdrażania regionalnych programów operacyjnych [*Krajowa...*, (http)]. Trudno jednak dostrzec w powyższych danych jakiegokolwiek odwołania do rozwoju, mowa jest bowiem wyłącznie o wydatkowaniu funduszy europejskich. Wskaźniki wówczas rosły, a włodarze samorządowi pełni dumy stawiali się w pozycji wygranych. Powyższy przykład jest dowodem orientacji na środki działania i mylenie ich z celami oraz ewidentny brak wizji integracji procesów rozwojowych [Woźniak, 2014, s. 46].

Odpowiedzialność za środki publiczne, to bardzo poważny obszar decyzyjności, a zatem również monitoringu i działań strategicznych. Podejmowanie rozstrzygnięć nie może opierać się wyłącznie na miarach bezwzględnych i wybiórczych wskaźnikach nacechowanych hermetyzmem porównawczym. Rzeczowość analiz wymaga każdorazowo uwzględniania analiz relacyjno-wskaźnikowych, w miarę możliwości uwzględniających kontekst czasowy.

WYZWANIA STOJĄCE PRZED SAMORZĄDEM TERYTORIALNYM

Samorząd terytorialny stanowiący drugi, obok władzy państwowej, filar systemu władzy publicznej obciążony został w „nowej” Polsce znacznym ciężarem kompetencji, szczególnie w zakresie spraw najbliższych obywatelom. Samorząd terytorialny odpowiedzialny jest za dobrobyt społeczności lokalnej, a zamożność członków wspólnoty winna być zarówno celem, jak i podstawą każdej polityki rozwoju [Madras, Mitura, 2014, s. 123, 132–133]. Realizacja ogółu zadań wpisanych w obowiązki samorządu terytorialnego wymaga umiejętności sprawnej współpracy zarówno poziomej, jak i pionowej, a przede wszystkim adekwatnego do potrzeb montażu finansowego. To z kolei jest silnie skorelowane ze stanem finansów publicznych.

Systematycznie zmniejszające się na przestrzeni ostatnich lat dochody własne jednostek samorządu terytorialnego przy jednoczesnym wzroście wydatków związanych z realizacją zadań własnych doprowadziły do istotnego wzrostu ich zadłużenia [Surówka, 2014, s. 376–377]. U źródła niepowodzeń w różnych obszarach gospodarowania, w tym w sferze finansów publicznych wskazuje się kryzys gospodarczy z 2008 roku. Jednak przedstawiciele nauki, jak i praktycy gospodarczy dalecy są od konsensusu, co do jego istoty, zasięgu oraz związku z polską gospodarką [Jegorow, 2014, s. 163–164], w tym kondycją samorządów.

Realny i trwały rozwój gospodarczy nie może być oparty na transferach zewnętrznych. Wymaga przede wszystkim posiadania zasobów endogenicznych. Wszelkie egzogeniczne formy zasilania budżetów nie mogą być podstawą rozwoju, mogą za to stanowić celowy czynnik kompensacyjny [Madras, Mitura, 2014, s. 132–133]. Nie wolno jednak w żadnym wypadku od transferów zewnętrznych uzależniać bieżącej działalności. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na złudny efekt konwergencji Polski do przeciętnego poziomu PKB *per capita* w UE, będący przede wszystkim wynikiem napływu pokaźnych funduszy europejskich [Woźniak, 2014, s. 39] – zgodnie z budżetem na lata 2007–2013 mowa o kwocie 67,9 mld EUR w ramach polityki spójności [Fundusze..., (http)]. Sytuacja ta może jednak ulec wkrótce radykalnej zmianie, tj. wraz z zakończeniem WRF 2014–2020 [Woźniak, 2014, s. 39], w ramach których założono napływ do Polski funduszy polityki spójności w kwocie 82,5 mld EUR [Zasady..., (http)].

Sumy niewątpliwie imponujące, przy czym nie o wydatkowane kwoty chodzi, ale o efekty, jakie przyniosły zrealizowane projekty i ich trwałość. Znaczące dysproporcje dochodów, w tym dochodów własnych pomiędzy bogatszymi i biedniejszymi regionami kraju stanowią poważne wyzwanie i zadanie do rozwiązania dla organów władzy publicznej. Problem dotyczy polityki regionalnej [Madras, Mitura, 2014, s. 132–133] począwszy od jej stanowienia po wdrażanie konkretnych rozwiązań. Z perspektywy jednostek przestrzenno-administracyjnych należy zwrócić uwagę na niebezpieczeństwo bagatelizowania dysproporcji poziomu środków pozostających do dyspozycji z założenia przeznaczonych na te same zadania przez władze centralne [Madras, Mitura, 2014, s. 132–133].

Niezwykle ważnym z punktu widzenia rozwoju gospodarczego jest finansowanie działań jednostek przestrzenno administracyjnych nie w oparciu o dotacje, czy subwencje, ale przede wszystkim dochody własne. Bowiem to dochody własne przesądzają o stopniu i zakresie samodzielności finansowej organów samorządowych, traktuje się je bowiem jako wskaźnik poziomu tej samodzielności [Kotlińska, 2009, s. 145]. Dochody własne świadczą nie tylko o zapobiegliwości władz samorządowych, ale przede wszystkim zapewniają niezależność w podejmowaniu decyzji [Ossowska, Ziemińska, 2010, s. 77–78].

Przekonanie o fenomenie systematycznego wzrostu dochodów jednostek samorządu terytorialnego bez wnikania w ich strukturę doprowadziło w latach 2007–2012 do wzrostu zobowiązań finansowych samorządu terytorialnego z 26 mld PLN do kwoty 68 mld PLN, a w okresie lat 1999–2012 dług zwiększył się ponad dziesięciokrotnie. Integralność finansów samorządu terytorialnego z systemem finansów publicznych, a równocześnie polityczna i prawna jego niezależność są przyczyną licznych problemów związanych z jego funkcjonowaniem, zwłaszcza w zakresie pozyskiwania dochodów i ich wydatkowania [Surówka, 2014, s. 366, 376].

Budżety jednostek samorządu terytorialnego to zarówno budżety gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województw. W każdym przypadku chodzi jednak o inny zakres i rodzaj zadań, choć jest i wiele obszarów wspólnych. Analiza dotycząca przedmiotowego zakresu winna być prowadzona niezależnie na każdym poziomie podziału terytorialnego, jednak z bezpośrednim dążeniem do opracowania syntetycznej oceny na poziomie regionów.

DOCHODY BUDŻETÓW WOJEWÓDZTW W LATACH 2010–2013

– UJĘCIE ILOŚCIOWE

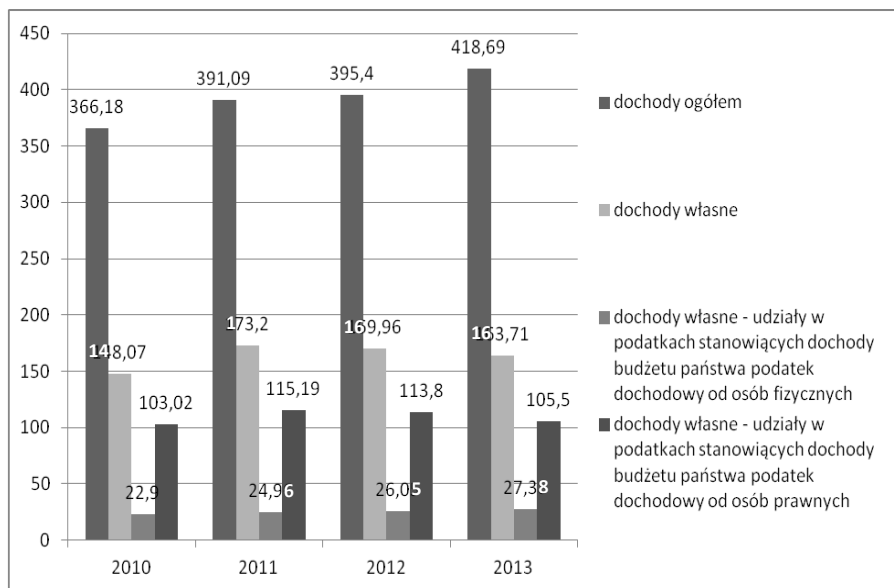
Lata 2010–2013 to okres systematycznego wzrostu ogółu dochodów budżetów polskich województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Przyrost przekraczający w analizowanym okresie czasu 14% nie miał jednak dodatniego bilansu we

wszystkich województwach (kujawsko-pomorskie (-3%), łódzkie (-3%), mazowieckie (-13%) i opolskie (-8%)).

W przypadku dochodów własnych bilans analizowanych czterech lat również okazał być się dodatni plasując się na poziomie prawie 11%, jednak notując jednocześnie zmianę tendencji wzrostowej na spadkową w latach 2011/2012. Ujemny bilans zanotowany został w trzech województwach: lubuskie (-6%), mazowieckie (-12%) i świętokrzyskie (-16%).

W przypadku podgrupy dochodów własnych opartych na podatkach od osób fizycznych ogólna tendencja zmian była zbieżna z kategorią dochodów ogółem, a w przypadku dochodów własnych opartych na podatkach od osób prawnych tendencja zmian była zbieżna z dochodami własnymi. W przypadku podgrupy dochodów własnych opartych na podatkach od osób fizycznych we wszystkich województwach odnotowany został przyrost, który w skali kraju przekroczył 19%. W przypadku podgrupy dochodów własnych opartych na podatkach od osób prawnych nieznaczny przyrost, bo sięgający niewiele powyżej 2% miał ujemny bilans w pięciu województwach: łódzkie (-4%), mazowieckie (-12%), świętokrzyskie (-3%), śląskie (-10%), wielkopolskie (-10%).

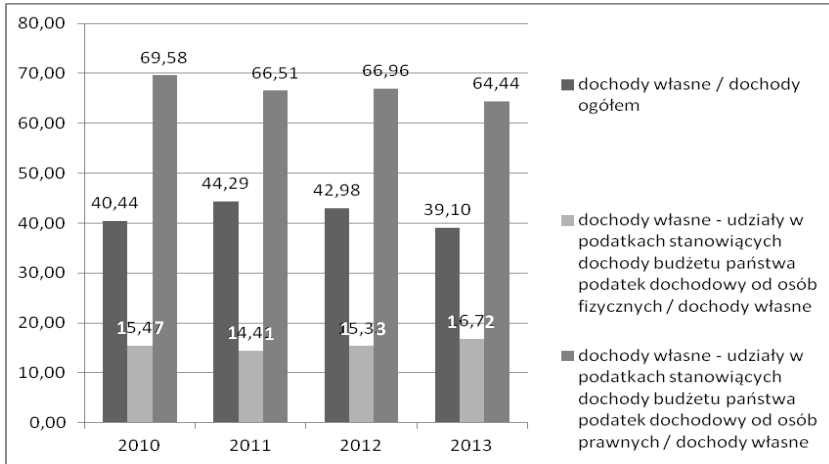
W ujęciu nominalnym relacja dochodów własnych opartych na podatkach od osób prawnych do dochodów własnych opartych na podatkach od osób fizycznych zmniejszyła się z poziomu 4,50 w roku 2010 do poziomu 3,85 w roku 2013.

Rys. 1. Dochody budżetów województw ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2010–2013 [w PLN]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS wg stanu na 8 lutego 2015 r.

Lata 2010–2013 to okres systematycznego spadku udziału dochodów własnych województw w ich ogóle przekraczający 5 pkt proc. przy jednoczesnym krzyżowaniu się trendów udziału dochodów własnych wpisanych w dwie kategorie oparte na podatkach od osób fizycznych i osób prawnych. W pierwszym przypadku począwszy od roku 2011 notowany jest wzrost, a w drugim przypadku spadek począwszy od roku 2010.

Rys. 2. Wskaźniki relacyjne dochodów budżetów województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2010–2013 [w %]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS wg stanu na 8 lutego 2015 r.

Utrzymanie się zarysowanych na przestrzeni analizowanych czterech lat tendencji zmian w kształtowaniu się wskaźników dochodów budżetów województw nie są optymistycznym prognostykiem zmian. Zmniejszającemu się udziałowi dochodów własnych budżetów województw w najbliższych latach towarzyszyć będzie zmiana relacji w dochodach własnych na rzecz zwiększenia udziału osób fizycznych.

DOCHODY BUDŻETÓW WOJEWÓDZTW W LATACH 2010–2013 – ANALIZA ZALEŻNOŚCI

Zidentyfikowane powyżej zależności potwierdza analiza korelacji. Wysokie wartości współczynników korelacji wyznaczone w oparciu o dane z roku 2010 wskazują na relatywnie najsilniejszą pozytywną zależność dochodów własnych budżetów województw z ich udziałem opartym na podatkach od osób prawnych i dalej w kolejności z ich udziałem opartym na podatkach od osób fizycznych. Istotna statystycznie zależność wystąpiła również pomiędzy dwiema uwzględnionymi

w prowadzonej analizie kategoriami dochodów własnych wyznaczonych udziałami podatków od osób fizycznych i osób prawnych. W pozostałych zestawionych kategoriach porównawczych nie wystąpiła statystycznie istotna zależność.

Tabela 1. Miary zależności w analizie korelacji wg poszczególnych kategorii dochodów budżetów województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2010

		[1]	[2]	[3]	[4]	
Korelacja Tau b Kendalla	[1]	korelacja	1,000	-,067	-,233	-,067
		p	.	,719	,207	,719
	[2]	korelacja	-,067	1,000	,667**	,867**
		p	,719	.	,000	,000
	[3]	korelacja	-,233	,667**	1,000	,733**
		p	,207	,000	.	,000
	[4]	korelacja	-,067	,867**	,733**	1,000
		p	,719	,000	,000	.
Korelacja rho Spearmana	[1]	korelacja	1,000	-,200	-,335	-,226
		p	.	,458	,204	,399
	[2]	korelacja	-,200	1,000	,835**	,950**
		p	,458	.	,000	,000
	[3]	korelacja	-,335	,835**	1,000	,903**
		p	,204	,000	.	,000
	[4]	korelacja	-,226	,950**	,903**	1,000
		p	,399	,000	,000	.
Korelacja R Pearsona	[1]	korelacja	1,000	,152	,004	,077
		p	.	,574	,988	,776
	[2]	korelacja	,152	1,000	,944**	,986**
		p	,574	.	,000	,000
	[3]	korelacja	,004	,944**	1,000	,956**
		p	,988	,000	.	,000
	[4]	korelacja	,077	,986**	,956**	1,000
		p	,776	,000	,000	.

[1] dochody ogółem

[2] dochody własne

[3] dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych

[4] dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych

korelacja – współczynnik korelacji

p – istotność (obustronna)

**Korelacja jest istotna na poziomie 0,01 (dwustronnie).

Źródło: opracowanie własne w pakiecie SPSS.

Statystyczne zależności zidentyfikowane w roku 2010 wystąpiły również w roku 2013. Wartości współczynników korelacji były jednak tym razem niższe w przypadku wszystkich wyżej wykazanych zależności, choć wskazujące nadal na dość

wyraźną zależność. Dodatkowo zidentyfikowana została ujemna zależność pomiędzy dochodami ogółem i dochodami własnymi wyznaczonymi udziałem podatków od osób prawnych. Wprawdzie ma ona charakter niewyraźny, jednak statystycznie istotny. Zauważyć należy ponadto, że dochody ogółem pozostawały w ujemnym korelacyjnym związku w przypadku każdej z wyodrębnionych w analizie kategorii dochodów własnych, na co w każdym przypadku wskazywały wyższe co do wartości bezwzględnej wartości wskaźników korelacji w porównaniu do roku 2010.

Tablica 2. Miary zależności w analizie korelacji wg poszczególnych kategorii dochodów budżetów województw w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2013

			[1]	[2]	[3]	[4]
Korelacja Tau b Kendalla	[1]	korelacja	1,000	-,283	-,350	-,383*
		p	.	,126	,059	,038
	[2]	korelacja	-,283	1,000	,800**	,800**
		p	,126	.	,000	,000
	[3]	korelacja	-,350	,800**	1,000	,733**
		p	,059	,000	.	,000
	[4]	korelacja	-,383*	,800**	,733**	1,000
		p	,038	,000	,000	.
Korelacja rho Spearmana	[1]	korelacja	1,000	-,418	-,515*	-,524*
		p	.	,107	,041	,037
	[2]	korelacja	-,418	1,000	,929**	,912**
		p	,107	.	,000	,000
	[3]	korelacja	-,515*	,929**	1,000	,897**
		p	,041	,000	.	,000
	[4]	korelacja	-,524*	,912**	,897**	1,000
		p	,037	,000	,000	.
Korelacja R Pearsona	[1]	korelacja	1	-,142	-,404	-,212
		p	.	,599	,120	,430
	[2]	korelacja	-,142	1	,874**	,977**
		p	,599	.	,000	,000
	[3]	korelacja	-,404	,874**	1	,891**
		p	,120	,000	.	,000
	[4]	Korelacja	-,212	,977**	,891**	1
		p	,430	,000	,000	.

[1] dochody ogółem

[2] dochody własne

[3] dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób fizycznych

[4] dochody własne – udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa, podatek dochodowy od osób prawnych

korelacja – współczynnik korelacji

p – istotność (obustronna)

** Korelacja jest istotna na poziomie 0,01 (dwustronnie).

* Korelacja jest istotna na poziomie 0,05 (dwustronnie).

Źródło: opracowanie własne w pakiecie SPSS.

W większości analizowanych przypadków jakkolwiek nie można mówić o istnieniu statystycznie istotnej zależności, to w układzie relacyjno-czasowym zestawienie wyznaczonych wartości współczynników korelacji oznacza, że systematycznemu wzrostowi dochodów ogółem budżetów województw towarzyszy spadek dochodów własnych. Powyższe potwierdza wnioski sformułowane wcześniej w oparciu o analizę natężenia.

ZAKOŃCZENIE

Polskie województwa w latach 2010–2013 systematycznie notowały wzrost dochodów budżetów, co w konsekwencji przełożyło się na przyrost sięgający w skali kraju 53 PLN na osobę, tj. 14,3%. W przypadku dochodów własnych przyrost sięgnął 10,6% i uplasował się na poziomie niespełna 16 PLN. Co istotne w przypadku dochodów własnych, przyrost sięgający 19,6% miał miejsce w przypadku podgrupy opartej na podatkach od osób fizycznych, a jedynie 2,4% to wpływy oparte na podatkach od osób prawnych.

Począwszy od roku 2011 systematycznie zmniejszał się udział dochodów własnych w dochodach ogółem polskich województw. Jednocześnie zmieniła się struktura dochodów własnych. Od roku 2010 systematycznie zmniejszał się udział dochodów własnych opartych na podatkach od osób prawnych, przy jednoczesnym wzroście udziału dochodów własnych opartych na podatku od osób fizycznych. Wprawdzie w ujęciu nominalnym relacja dochodów własnych opartych na podatkach od osób prawnych do dochodów własnych opartych na podatkach od osób fizycznych jest znacząca, to na przestrzeni lat 2010–2013 spadła z poziomu 4,50 do poziomu 3,85.

Systematyczne uzależnianie dochodów województw od transferów zewnętrznych przy jednoczesnym spadku dochodów własnych i stopniowym zwiększaniu ich uzależnienia od podatków od osób fizycznych jest oznaką zmniejszającej się samodzielności finansowej. Biorąc pod uwagę fakt, że kształtowanie budżetów jednostek samorządu terytorialnego jest wypadkową wielu czynników, a w szczególności zewnętrznego oddziaływania państwa, lokalnej przedsiębiorczości oraz miejscowych warunków gospodarowania [Heller, 2006, s. 148] zarysowane tendencje i relacje nie są dobrym prognostykiem przyszłości. Z zaprezentowanych danych wynika, że potencjał endogenicznego rozwoju społeczno-gospodarczego polskich województw systematycznie zmniejsza się. Do tego dochodzi regularne zadłużanie sektora finansów publicznych. Aplikowanie o środki finansowe w nowych WRF 2014–2020 może okazać się o wiele trudniejsze niż dotychczas, a w wielu przypadkach niemożliwe. Istnieje również realne niebezpieczeństwo utrwalenia uzależnienia bieżącej działalności województw od transferów zewnętrznych wpisanych obecnie głównie w fundusze europejskie.

BIBLIOGRAFIA

- Heller J., 2006, *Samodzielność finansowa samorządów terytorialnych w Polsce*, „Studia Regionalne i Lokalne” nr 2(24).
- Jegorow D., 2014, *Polska gospodarka u progu 2014 roku – statystyczna analiza porównawcza w układzie międzynarodowym oparta na wybranych wskaźnikach makroekonomicznych*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, z. 39, red. nauk. M.G. Woźniak, Wyd. UR, Rzeszów.
- Kotlińska J., 2009, *Dochody własne jednostek samorządu terytorialnego w Polsce*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, ROK LXXI, z. 3.
- Mdras T., Mitura M., 2014, *Dochody własne miast wojewódzkich w analizie ich kondycji finansowej*, „Ekonomia i Zarządzanie”, nr 4(6).
- Ossowska L., Ziemińska A., 2010, *Kondycja finansowa gmin wiejskich i miejsko-wiejskich województwa pomorskiego*, „Journal of Agribusiness and Rural Development” 4(18).
- Surówka K., 2014, *Samorząd terytorialny w Polsce w dobie spowolnienia gospodarczego*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, z. 37, red. nauk. M.G. Woźniak, Wyd. UR, Rzeszów.
- Woźniak M.G., 2014, *Rozwój społeczno-ekonomiczny w III Rzeczypospolitej. Efekty. Defekty. Warunki integracji*, „Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy”, z. 39, red. nauk. M.G. Woźniak, Wyd. UR, Rzeszów.
- Fundusze europejskie 2007–2013*, <http://www.funduszeuropejskie.2007-2013.gov.pl/OrganizacjaFunduszyEuropejskich/Strony/NSS.aspx> (stan na 17.02.2015).
- Krajowa Rezerwa Wykonania dla Regionalnych Programów Operacyjnych podzielona*, http://www.mir.gov.pl/aktualnosci/fundusze_europejskie/Strony/KRW_dla_RPO_podzielona_26012011.aspx, (stan na dzień 10.02.2015).
- Zasady działania funduszy*, <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/zasady/> (stan na 15.02.2015).

Streszczenie

Celem zaprezentowanej na kartach niniejszego opracowania analizy była identyfikacja kierunku zmian w strukturze dochodów budżetów polskich województw w ujęciu ilościowo-jakościowym. Przeprowadzona analiza statystyczna pozwoliła na internalizację zależności w przedmiotowym obszarze uwzględniającej udział dochodów własnych w dochodach ogółem (poprzez zastosowanie analizy struktury, natężenia, dynamiki i zależności). Wyniki badań wskazały na systematyczne zmniejszanie się dochodów własnych w dochodach ogółem ogółu budżetów polskich województw pomimo wzrostu dochodów ogółem. Ponadto w strukturze dochodów własnych wykazano systematyczną zmianę w relacji wpływów opartych na podatkach od osób prawnych zmniejszających się na rzecz podatków od osób fizycznych.

Kontekst jakościowy analizy stanowiły zmiany wynikające z finansowania działań realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego przy współudziale funduszy europejskich. Przeprowadzona analiza wskazała na systematyczne uzależnianie dochodów województw od transferów zewnętrznych przy jednoczesnym spadku dochodów własnych i stopniowym zwiększaniu ich

uzależnienia od podatku od osób fizycznych. To z kolei jest oznaką zmniejszającej się samodzielności finansowej. Zarysowane tendencje i relacje nie są dobrym prognostykiem przyszłości, ponieważ systematycznie zmniejsza się potencjał rozwoju endogenicznego województw. Do tego dochodzi systematyczne zadłużanie sektora finansów publicznych. Aplikowanie o środki finansowe w nowej perspektywie 2014–2020 może okazać się o wiele trudniejsze niż dotychczas, a w wielu przypadkach niemożliwe. Istnieje również realne niebezpieczeństwo utrwalenia uzależnienia bieżącej działalności województw od transferów zewnętrznych wpisanych głównie w fundusze europejskie.

Słowa kluczowe: dochody województw, dochody własne, fundusze europejskie, polityka regionalna, rozwój

Lowering the Ability to Generate their Own Income Provinces – A Barrier in the Absorption of European Funds

Summary

The aim of this article was to identify the direction of the changes in the structure of the income of budget of Polish provinces in terms of quantitative and qualitative analysis. The statistical analysis allowed us for internalize in this area, taking into account share of own revenues in total income (through the use of analysis of the structure, intensity, dynamics and dependencies). The test results showed a systematic decrease in own revenues in total income of all Polish provinces despite the increase in total income. In addition, in the structure of own revenues demonstrated a systematic change in the relationship of tax revenues from legal persons relative to the benefit of increasing taxes on individuals.

The context of the analysis was qualitative changes resulting in financing activities carried out by local governments with the participation of European funds. The findings indicated a systematic dependence of income provinces of external transfers with a decline in own revenues and gradually increasing their dependence on personal income tax. This in turn is a sign of declining of financial independence. Outlined trends and relationships are not a good predictor of the future, because endogenous development potential of the regions systematically decreases. Added to this there is a systematic indebtedness of the public finance sector. Applying for funding in the new 2014–2020 term may be much more difficult than in the past, and in many cases impossible. There is also a real danger of addiction current operations provinces of external transfers as in European funds.

Keywords: income of provinces, own revenue, European funds, development, regional policy

JEL: C19, C82, H71, H72